

אלו נערות פרק שלישי כתובות

לב.

עין משפט נר מצוה

יא ח מ"י פ"ב מהלכות נערה הלכה יא טור אה"ע סימן קנ"ו
 יב ב מ"י פ"ב מהל' חובל ומזיק הל' ד ופ"ב מהל' נערה הל' יא טור שם עוש"ע ח"מ סי' מב סוף לו
 ג ב מ"י פ"ב מהל' נערה הל"א סג ע"ש ע טור אה"ע שם
 כא ד מ"י פ"ח מהל' נערה הלכה ד סג ע"ש ע טור ח"מ סי' נח ע"ש יק טור ח"מ סי' נח:

תוספות ר"ד

אמר עולא ל"ק כאן באחורו נערה כאן באחורו בגורת אחורו דאיכא קנס משלם ולא ל"ק. בגורת דליכא קנס ל"ק פי' המורה מתני' דהכא בנערה. ומתני' דמכות בבגורת. אלמא קסבר עולא כל היכא דאיכא ממונ' ומלקות ממונא משלם מילקי לא ל"ק וגמיר לה מחובל בחבירו ומעדים זוממין דממונא וממונא משלם כדכתיב רק חובל בחבירו איכא מלקות בלא יוסף פנ יוסף. וממונא משלם כדכתיב רק נמי עדים זוממין נמי (במה) מצוין דאיכא ממונ' דכארס זמם ומלקות מלא תענה:

וקיימא לן דאינו לוקה ומשלים. נראה לר"י ללך פריך א' אמתי' דהתם אמאי לוקה דהא פשיטא דמשכחת לה מלקות בלא קנס כגון בזוגת ומפוחה או בעולה אלא אמתינתין קשיא ליה אמאי משלם קנס כיון דליכא מלקות ואפילו בלא אתרו ביה מניין למימר דס"ד דמקשה דחייבי מלקות שוגגים פטורים מן התשלומין ומשני עולא דמתניתי' אפילו בהתרו זו דממונא משלם ולא ל"ק ורבי יוחנן משני דמייירי בלא התרו זו ואילו לטעמיה דלית ביה דחייבי מלקות שוגגים חייבין בתשלומין: **דאין** לוקה ומשלים. תימה דצ"ק דמכות (דף ד: וס) משמע דבקנס לוקה ומשלים דקאמר אפלוגתא דר' מאיר ורבינ' דמעדיין אנו בלא שפוני שחייב לתצרו מאתים וזו בשלמא רבנן כי טעמייהו משום רשעה אחת כו' אלא ר"מ מ"ט גמר ממונא שם רע מה למנויא שם רע שכן קנס קסבר ר"מ עדים זוממין נמי קנסא משמע דלרבנן לא ילפינן ממונא שם רע משום דסברי דעדים זוממין ממונא אכל קנסא ילפינן שפיר ממונא שם רע דלוקה ומשלים ועולא גופיה דדחיק הכא לשנויי כאן בלחומי נערה הוא דמסיק התם הכי וליכא למימר דמבזושת ופגם שכן ממונא פריך דהא דממשני כאן בלחומי נערה משמע דלאו מבזושת ופגם פריך דל"כ לא הוה משני מידי וי"ל כיון דלרבנן דר' מאיר עדים זוממין לאו קנסא הוא ולכך לא ילפינן ממונא שם רע אלא אין לוקין ומשלמין מכדי רשעתו דהשתא לית לן למילף בכל דוכתין מעדים זוממין ולא ממונא שם רע דכל מלקות ילפינן ממלקות דעדים זוממין דסמין ליה לאו דחסימה דארבעים יכנו צעדים זוממין כתיב ולפי שמופרש בהן מלקות ילפינן כולהו דלפי דליהו דומין ללאו דחסימה דסמין ליה וכי הכי דעדים זוממין אין לוקין ומשלמין בכל ענין זין בממונא זין בקנס דמקרא מלא דבר הכתוב כדי רשעתו משום רשעה אחת אחת מחייבו כו' אפילו נתחייבו קנס כגון בשעה שהעידו טבחו או מכרו שור של גניבה הם או אחרים שבצילם הכי נמי בכל מלקות ועוד מילין ריב"ז דרבנן נמי מלו סברי דעדים זוממין קנסא ונ"מ לא ילפינן ממונא שם רע משום דכדי רשעתו משמע בממונא ומלקות אכל לר"מ משום שם רע אב דמונא שם רע מוקי כדי רשעתו למיתה ומלקות ומפיק ליה ממשעותיה אי נמי טעמא דרבנן כדמפרש בירושלמי דמונא שם רע לאו דחסימה

ממני בלחומי נערה. דליכא קנס וקצירה ליה דממונא משלם ולא ל"ק והיה למכות בזוגת דאין לה קנס: **בזושה ופגם**. דגבי קנס הוא דבעינן נערה אכל בזושת ממונא הוא: **ופגם**. כאלו היא שפחה נמכרת בשוק כמה פיסחה מדמיה להשיאה לעבד שיש לרבו קורת רוח היינו כדלקמן (דף מ: ו) והא בזוגת נמי איכא: **בזושה**. שאין לה בזושת דמיים למכור בשוק נמי אין לה: והא **איכא לערא**. דהכי תנן במתניתין ט' עליו האונס שנותן את הנער: **במפוחה**. דאין לה זכר כדאמר' לקמן בפירקין (ד' לו: ו) פקחות שבהן אומרות מפוחה אין לה זכר: **בניסומה**. שקנסה ובזושה ופגמה שלה: **ומפוחה**. כיון שהכל שלה אין כאן חיוב ממונא דהא עבדא מדעתה ואחילי אחלה גביה: **שעטה לא גרסי**. דבפקחות נמי אין שום חיוב ממונא במפוחה ונימונה: **קסבר עולא**. דלוקי מתני' דמכות בזוגת ולא אוקמה למתני' דהכא בשלל התרו זו שמעת מינה אפי' אתרו ביה נמי ממונא משלם ולא ל"ק: **חובל בחבירו**. איכא מלקות דלא יוסף (דברים כה) וממונא משלם כדכתיב (שמות כח) שבתו יתן ואפילו אתרו ביה נמי מרבי ליה לקמן בשמעתי' בזהויה לתשלומין: מה לנובל **בחבירו**. דין הוא לידון בממונא שהוא חמור ממלקות שכן יש בו חומר אחר: **שחייב בחמשה דברים**. נזק זכר ריפוי שבת ובזושת: ואי ממונא לקולא הוא. וא"ת ממונא קל מן המלקות ואין זו תשובה שהשכר ד"כ בשלמא מה זה שחמור להתחייב בחמשה דברים נדון בקלה שבשני חייבין שבהן ק"ו לשאר חייבי ממונא הקלן שידונו בממונא הקל איכא למיפרך מה לחובל בחבירו שכן

וקיימא לן דאינו לוקה ומשלים אמר עולא לא קשיא כאן באחורו נערה כאן באחורו בגורת אחותו בגורת נמי הא איכא בזושת ופגם ב' בשוטה והא איכא בצערא במפוחה השתא דאתית להכי אפי' תימא אחותו נערה ביתומה ומפוחה אלמא קסבר עולא כל היכא דאיכא ממונ' ומלקות ממונא משלם מילקא לא ל"ק מנא ליה לעולא הא גמר מחובל בחבירו מה חובל בחבירו דאיכא ממונ' ומלקות ממונא משלם מילקא לא ל"ק אף כל היכא דאיכא ממונ' ומלקות ממונא משלם מילקא לא ל"ק מה לחובל בחבירו שכן חייב בחמשה דברים ואי ממונא לקולא שכן הותר מכללו בבית דין אלא גמר מעדים זוממין מה עדים זוממין דאיכא ממונ' ומלקות ממונא משלם מילקא לא ל"ק אף כל היכא דאיכא ממונ' ומלקות ממונא משלם מילקא לא ל"ק ימה לעדים זוממין שכן אינן צריכים התראה ואי לקולא הוא שכן לא עשו מעשה אלא גמר מתרווייהו מה הצד השווה שבהן דאיכא ממונ' ומלקות ממונא משלם מילקא לא ל"ק אף כל היכא דאיכא ממונ' ומלקות ממונא משלם מילקא לא ל"ק מה להצד השווה שבהן שכן יש בהן צד חמור ואי ממונא לקולא הוא שכן יש בהן צד הקל אלא

הותר מכללו כ"ד דיתן רשות לז"ד להלקותו תאמר בשאר חייבי ממונא כגון קנס דלונס ומפחה שלל הותרו מכללן כ"ד: אלא גמר מעדים זוממין. כהנה מניין: דאיכא ממונ'. דכאשר זמס': ומלקות. דלא תענה': **ממונא משלם**. לקמן י' ל"ף לה בשמעתי'. שכן אין לריבין התראה. וענשין בזמיתה או במלקות או בממונא ודין הוא שידונו בחמורה כי איכא תרתי: ואי ממונא קולא הוא. אלא שכתב בהן ז' הקל ודין הוא שידונו בקלה: **שכן לא עשו מעשה**. אלא דביצורא בעלמא מיעשני: **מסרווייהו**. כי פרכת מה לחובל בחבירו שכן חייב בחמשה דברים עדים זוממין ויכחו מה לעדים זוממין שכן אין לריבין התראה חובל יוכיח וחזר הדין: תחת

דארבעים יכנו צעדים זוממין כתיב ולפי שמופרש בהן מלקות ילפינן כולהו דלפי דליהו דומין ללאו דחסימה דסמין ליה וכי הכי דעדים זוממין אין לוקין ומשלמין בכל ענין זין בממונא זין בקנס דמקרא מלא דבר הכתוב כדי רשעתו משום רשעה אחת אחת מחייבו כו' אפילו נתחייבו קנס כגון בשעה שהעידו טבחו או מכרו שור של גניבה הם או אחרים שבצילם הכי נמי בכל מלקות ועוד מילין ריב"ז דרבנן נמי מלו סברי דעדים זוממין קנסא ונ"מ לא ילפינן ממונא שם רע משום דכדי רשעתו משמע בממונא ומלקות אכל לר"מ משום שם רע אב דמונא שם רע מוקי כדי רשעתו למיתה ומלקות ומפיק ליה ממשעותיה אי נמי טעמא דרבנן כדמפרש בירושלמי דמונא שם רע לאו דחסימה

הותר מכללו כ"ד דיתן רשות לז"ד להלקותו תאמר בשאר חייבי ממונא כגון קנס דלונס ומפחה שלל הותרו מכללן כ"ד: אלא גמר מעדים זוממין. כהנה מניין: דאיכא ממונ'. דכאשר זמס': ומלקות. דלא תענה': **ממונא משלם**. לקמן י' ל"ף לה בשמעתי'. שכן אין לריבין התראה. וענשין בזמיתה או במלקות או בממונא ודין הוא שידונו בחמורה כי איכא תרתי: ואי ממונא קולא הוא. אלא שכתב בהן ז' הקל ודין הוא שידונו בקלה: **שכן לא עשו מעשה**. אלא דביצורא בעלמא מיעשני: **מסרווייהו**. כי פרכת מה לחובל בחבירו שכן חייב בחמשה דברים עדים זוממין ויכחו מה לעדים זוממין שכן אין לריבין התראה חובל יוכיח וחזר הדין: תחת

חידוש הוא דביצור גרידא מייחייב דלע"ג דעדים זוממין נמי דביצוריהו מייחייב מ"מ לא הוה חידוש כולי האי דע"י דבורס היה נפסק אכל דמונא שם רע לא איתעבד מעשה דבצורו אלא ע"י עדים וכן משמע לקמן (דף נה: ו) דאפילו עדים זוממין קנסא אין לוקה ומשלים קנס דלמר ולרבה דלמר לר"מ חידוש הוא שחידשה תורה בקנס מתני' במאי מוקים לה ואמאי לא מוקים לה כו' וקיימא דס"ל צ"י קמא דצ"ק (דף נה: ו) עדים זוממין קנסא הוא דלדידיה לא משמעין דלית ליה מת משמעין דאין שום חזק דסבר לוקה לוקה ומשלים אלא רבי מאיר לחודיה: **אלמא** קסבר עולא בר היכא דאיכא ממונא משלם מילקא לא ל"ק וא"ת מנא ליה לשה"ס דלמא בעלמא סבר דמילקא ל"ק וממונא לא משלם והכא דוקא הוא דמשלם ממונא דגלי קרא כדאמרין לעיל (דף נט: ו) נערה נערה הנערה ואין לומר כמו שפירש ר"ת דאי ס"ל דבעלמא מילקא ל"ק ולא משלם הוה ליה לאוקומי מתני' דמכות (דף יג: ו) נמי בלחומי נערה ובהתרו זו ומתני' בשלל התרו זו אלא ודאי סבר דבעלמא נמי ממונא משלם ולא ל"ק ולהכי לא הוה מני לאוקומי מתניתין דמכות בלחומי נערה דאין זה דיוק דאיכא למימר דעולא סבר לה כר"ש לקיש דלא צ"י לשנויי כאן בהתרו זו כאלו שלל התרו זו כדאמרין לקמן דאין חילוק לדידיה דלית ליה דחייבי מלקות שוגגין פטורין מן התשלומין זין התרו זו ואי מרבינן לקנס מקרא בלא התרו ה"ה התרו ונראה לר"י דע"כ ס"ל ממונא משלם מילקא לא ל"ק מדמרבין מחד קרא חייבי לאוין ומחד חייבי כריתות דאי בעלמא מילקא ל"ק דלמא חד לחייבי עשה וחד לחייבי לאוין אע"ג דבעלמא לוקה ואינו משלם א' אכל חייבי כריתות לא משום דבעינן אשה שיש בה הויה וכדרבנן דלמרין קדושין תופסין בחייבי לאוין:

חידוש הוא דביצור גרידא מייחייב דלע"ג דעדים זוממין נמי דביצוריהו מייחייב מ"מ לא הוה חידוש כולי האי דע"י דבורס היה נפסק אכל דמונא שם רע לא איתעבד מעשה דבצורו אלא ע"י עדים וכן משמע לקמן (דף נה: ו) דאפילו עדים זוממין קנסא אין לוקה ומשלים קנס דלמר ולרבה דלמר לר"מ חידוש הוא שחידשה תורה בקנס מתני' במאי מוקים לה ואמאי לא מוקים לה כו' וקיימא דס"ל צ"י קמא דצ"ק (דף נה: ו) עדים זוממין קנסא הוא דלדידיה לא משמעין דלית ליה מת משמעין דאין שום חזק דסבר לוקה לוקה ומשלים אלא רבי מאיר לחודיה: **אלמא** קסבר עולא בר היכא דאיכא ממונא משלם מילקא לא ל"ק וא"ת מנא ליה לשה"ס דלמא בעלמא סבר דמילקא ל"ק וממונא לא משלם והכא דוקא הוא דמשלם ממונא דגלי קרא כדאמרין לעיל (דף נט: ו) נערה נערה הנערה ואין לומר כמו שפירש ר"ת דאי ס"ל דבעלמא מילקא ל"ק ולא משלם הוה ליה לאוקומי מתני' דמכות (דף יג: ו) נמי בלחומי נערה ובהתרו זו ומתני' בשלל התרו זו אלא ודאי סבר דבעלמא נמי ממונא משלם ולא ל"ק ולהכי לא הוה מני לאוקומי מתניתין דמכות בלחומי נערה דאין זה דיוק דאיכא למימר דעולא סבר לה כר"ש לקיש דלא צ"י לשנויי כאן בהתרו זו כאלו שלל התרו זו כדאמרין לקמן דאין חילוק לדידיה דלית ליה דחייבי מלקות שוגגין פטורין מן התשלומין זין התרו זו ואי מרבינן לקנס מקרא בלא התרו ה"ה התרו ונראה לר"י דע"כ ס"ל ממונא משלם מילקא לא ל"ק מדמרבין מחד קרא חייבי לאוין ומחד חייבי כריתות דאי בעלמא מילקא ל"ק דלמא חד לחייבי עשה וחד לחייבי לאוין אע"ג דבעלמא לוקה ואינו משלם א' אכל חייבי כריתות לא משום דבעינן אשה שיש בה הויה וכדרבנן דלמרין קדושין תופסין בחייבי לאוין:

ט' ונודע פי' ר"ת דדייק דממונא משלם מדפריך בזוגת והא איכא בזושת ופגם ומשני בשוטה ולא משני דלוקה ואינו משלם אלא ודאי סבר דבעלמא נמי ממונא משלם ולא ל"ק וקשה דאין נראה שיהא זה מדברי עולא אלא תלמודא הוא דקאמר ליה ועוד דממסקי אלא [עולא] תחת תחת גמר משמע דבקנס גופיה צ"י קרא דממונא משלם ואמאי לא שמתין מנעיה נערה הנערה ועוד מאי קאמר מנ"ל לעולא נמא דיליף בזושת ופגם מקנס דרבי קרא וכ"ת מקנס לא ילפינן ילף מקנס ומזול ועדים זוממין ועוד כיון דבזושת ופגם קאי מאי קאמר בסמוך מה לחובל שכן חייב ד' דברים אטו בזושת לאו חובל הוא וכמה עייני חבלות שאין בהן כל ה' דברים כדאמר בהבזול: ומיהו ריב"ס פי' דהכי פריך מה ללאו חובל שכן פעמים יש בו כל ה' דברים תאמר בלאו דערות אחותך לא תגלה שלעולם אין בו כל ה' דברים ופי' ר"י נראה עיקר: **ואי ממונא קולא הוא**. וא"ת אמתי' איתגור שנידון בקלה דהכי פריך בפרק הנשרפין (פסחין דף פא: ו) גבי מי שנמחייב שתי מיתות וי"ל דשאני הכא דחס רחמנא אממונא של נחבל: **שכן** יש בהן צד חמור. קשה דל"כ לא נלמד עוד מהלך השוה בשום מקום דאכולהו איכא למיפרך או לז חמור או לז קל ונראה לר"י דהכא פריך הכי שכן יש בהן לז חמור משונה כי היה צד פריך ד' מיתות (שם דף סו: ו) מה להלך השוה שבהן שכן משוין גבי דיין נשיל וחרש דהכא חמשה דברים שאין לריבין התראה הוה לז חמור יותר משאר דברים וז' הקל נמי הוה קולא יתירא בחובל שהותר מכללו שמוותר לחובל בחבירו וכן עדים זוממין לא עשו מעשה הוה קולא יתירא ואפילו למי' עקימת שפתים הוה מעשה הא אמרי' בסקנהדרין (דף סה: ו) שאני עדים זוממין הואיל וישנן צרואה' וצפרק כשם (סוטה כט: ו) יש לפרש נמי דפריך גבי טבול יוס וכלי חרס מה להלך השוה שבהן שכן לז חמור דקרי לז חמור משונה כלי חרס שמטמא בצוירו וטבול יוס נמי יש לפרש דבזוח שקורא לז חמור מה שבעשה אב העומאה צמגה שלא היה נראה שיהיה שם דבר אב העומאה אלא אם כן טומאה יוצאה מגופו ועוד יש לומר לז חמור דהתם היינו דליכא למפרך שכן צמיוו אב העומאה דנהי דכלי חרס אינו נעשה אב מכל מקום

ט' ונודע פי' ר"ת דדייק דממונא משלם מדפריך בזוגת והא איכא בזושת ופגם ומשני בשוטה ולא משני דלוקה ואינו משלם אלא ודאי סבר דבעלמא נמי ממונא משלם ולא ל"ק וקשה דאין נראה שיהא זה מדברי עולא אלא תלמודא הוא דקאמר ליה ועוד דממסקי אלא [עולא] תחת תחת גמר משמע דבקנס גופיה צ"י קרא דממונא משלם ואמאי לא שמתין מנעיה נערה הנערה ועוד מאי קאמר מנ"ל לעולא נמא דיליף בזושת ופגם מקנס דרבי קרא וכ"ת מקנס לא ילפינן ילף מקנס ומזול ועדים זוממין ועוד כיון דבזושת ופגם קאי מאי קאמר בסמוך מה לחובל שכן חייב ד' דברים אטו בזושת לאו חובל הוא וכמה עייני חבלות שאין בהן כל ה' דברים כדאמר בהבזול: ומיהו ריב"ס פי' דהכי פריך מה ללאו חובל שכן פעמים יש בו כל ה' דברים תאמר בלאו דערות אחותך לא תגלה שלעולם אין בו כל ה' דברים ופי' ר"י נראה עיקר: **ואי ממונא קולא הוא**. וא"ת אמתי' איתגור שנידון בקלה דהכי פריך בפרק הנשרפין (פסחין דף פא: ו) גבי מי שנמחייב שתי מיתות וי"ל דשאני הכא דחס רחמנא אממונא של נחבל: **שכן** יש בהן צד חמור. קשה דל"כ לא נלמד עוד מהלך השוה בשום מקום דאכולהו איכא למיפרך או לז חמור או לז קל ונראה לר"י דהכא פריך הכי שכן יש בהן לז חמור משונה כי היה צד פריך ד' מיתות (שם דף סו: ו) מה להלך השוה שבהן שכן משוין גבי דיין נשיל וחרש דהכא חמשה דברים שאין לריבין התראה הוה לז חמור יותר משאר דברים וז' הקל נמי הוה קולא יתירא בחובל שהותר מכללו שמוותר לחובל בחבירו וכן עדים זוממין לא עשו מעשה הוה קולא יתירא ואפילו למי' עקימת שפתים הוה מעשה הא אמרי' בסקנהדרין (דף סה: ו) שאני עדים זוממין הואיל וישנן צרואה' וצפרק כשם (סוטה כט: ו) יש לפרש נמי דפריך גבי טבול יוס וכלי חרס מה להלך השוה שבהן שכן לז חמור דקרי לז חמור משונה כלי חרס שמטמא בצוירו וטבול יוס נמי יש לפרש דבזוח שקורא לז חמור מה שבעשה אב העומאה צמגה שלא היה נראה שיהיה שם דבר אב העומאה אלא אם כן טומאה יוצאה מגופו ועוד יש לומר לז חמור דהתם היינו דליכא למפרך שכן צמיוו אב העומאה דנהי דכלי חרס אינו נעשה אב מכל מקום